

Gratulálunk!

2021. március 15. alkalmából **Blattner Géza-díjat** kapott **Orosz Klaudia** báb-, jelmez- és látványtervező. Gratulálunk a kitüntetéséhez, és kérem, mutakozzon be olvasóinknak!

1954-ben születtem Belogradesikban, Bulgáriában. A Képzőművészeti Gimnázium után, 1978-ban diplomáztam a Szófiai Képzőművészeti Akadémia díszlet- és jelmeztervező szakán. Az egyetemet együtt végeztem magyar származású férjemmel. 1978-ban, a tanulmányaim befejezése után vele együtt Magyarországra költöztem. Azóta Budapesten élek. Rajztanárként dolgoztam a Bolgár Iskolában, de friss diplomásként színháznál szerettem volna munkát találni.

Két lehetőségem volt az elhelyezkedésre: a Színházak Központi Műhelyében díszletfestőként, vagy az akkori Állami Bábszínház bábkészítő műhelyében bábkészítőként. A Bábszínházat választottam, itt találkoztam először a bábok különleges világával.

Az Állami Bábszínházban három tervező mellett dolgoztam: Koós Iván, Bródy Vera és Ambrus Imre mellett, akikre ma is mestereimként tekintek. A műhelyben töltött idő nagyon hasznosnak bizonyult a későbbi tervezői munkámhoz. 1984–85-ben a leningrádi Színház- és Filmművészeti Egyetem báb szakán továbbképzésen vettem részt. Ezt követően már tervezési feladatokat is kaptam a Bábszínházban.

1992-ben csatlakoztam egy csoport fiatal báb-színészhez, akikkel közösen megalapítottuk a Kolibri Színházat. Immár 29 éve dolgozom ezzel a társulattal, Novák János vezetésével, a színház képzőművészeti vezetője vagyok. A Kolibrinban nemcsak bábelőadásokat tervezek, hanem az akadémiai tanulmányaimat is tudom hasznosítani a díszlet- és jelmeztervezés területén.

A tervező munkája már abban a pereben elkezdődik, amikor a rendező kiválasztja a darabot. Volt, amikor részt vettem a rendező és a dramaturg közös munkájában is, de természetesen nem minden rendező nyitott erre.

Már a darab első olvasásánál vannak vízióim, melyeket leskiccelek. Ezekhez az első benyomásokhoz gyakran visszatérek a tervezés folyamán. Egy karakternek, helyszínnek vagy jelmeznek több variációját is elkészítem, és a rendezővel egyeztetve elindulok az egyik mentén a végleges tervek irányába. A tervezés alatt rengeteg szempontot kell figyelembe venni, mint például a karakter keresése, az anyagválasztás, a színházi mozgás, a színészek adottságai stb. Mondhatni a tervezés egy óriási puzzle, ahol minden darabka



egy-egy különálló egység, ami pontosan idomul az egészhez, hogy a végén megkapjuk a teljes képet. Ahhoz, hogy ez sikerüljön, a terveket és az elképzelésünket anyagba, formába kell önteni és mozgásba hozni. A kivitelezéshez pontos, precíz műhelyrajzok szükségesek. A textilek kiválasztása is a tervező felelőssége. Ha időm engedi, beülök a próbákra és figyelemmel kísérem a munkát.

A díszlettervezésnél olyan teret és formát kell létrehozni, ami tükrözi a rendezői koncepciót, lehetőséget ad a színházi mozgásnak, átváltozásokkal segíti a dramaturgiai pontok erősítését. A jelmezek tervezésénél a szerep erősítése, fejlődése, a díszlethez való illeszkedése és a színészi adottságai a legfőbb szempontok. A bábtervezésnél nemcsak a báb jelmezét szükséges megformálni, hanem magát a szereplőt is, arca, mimikával, testkarakterrel, megfelelő mozgatási lehetőséggel felruházni, ami az adott szerepet a legjobban kifejezi.

Eddigi munkám során volt olyan eset, amikor társtervezővel dolgoztam, és csak a díszlet, a jelmez, vagy a bábok megtervezését végeztem. De véleményem szerint az a legegészségesebb, ha mindhárom feladat egy kézben van. Amikor mind-egyiket én csinálom, ellenőrizni tudom, hogy

azok hogyan kapcsolódnak egymáshoz és hogyan élnek egymás mellett a színpadon. Egy új feladat mindig új kihívás, amelyhez igyekszem kitalálni valamilyen új formát, színeket, anyagokat. Így nemcsak az előadás látványa lesz egyedi, hanem belső impulzust is kapok az új dolgok megvalósításához. Azok a produciók állnak közel hozzám, amelyekben több lehetőség van: sokféle bábtechnika, játék az arányokkal vagy variálható díszlet.

Ilyen előadás volt például a *János vitéz*, ahol szabadon lehetett játszani az arányokkal és a bábtechnikákkal; egészen kicsi és óriásbábokat is terveztem ehhez a producióhoz. A Kolibri Színház színháza nem rendelkezik sem zsinórpaddal, sem oldalszínpaddal, így az óriásbábok bekészítése és megjelenítése nehéz feladat volt, de végül sikerült. Az előadás kezdetén a színészek két kicsi asztalon kisméretű titiri bábokkal indítják a darabot. Később több jelenet is visszatér ezekhez a kicsi asztalokhoz és bábokhoz: ilyen például, amikor leég a rablótanya, vagy a faluvégi jelenet és a halász jelenet. A vetítés technikájával pedig a hátsó sorban ülő nézők is élvezhetik a kis bábok játékát.

Az óriások többféle formában is megjelennek a színpadon, van, amikor csak egy fej vagy egy láb látszik belőlük. Amikor a három óriás egyszerre szerepel a színpadon, akkor az amúgy élőszereplős János vitéz bábként jelenik meg.

Természetesen sok mindent saját kezűleg készítek. Mindig nagy örömmel készítek bábokat, kellékeket, szeretek jelmezeket patinázni vagy kiegészítőket kreálni. Van, hogy a



A legkisebb boszorkány

kivitelezőktől eleve úgy kérem a bábokat, hogy azok festését, díszítését, frizuráját, néha még a jelmezt is én készítem, kamatoztatva a bábműhelyben szerzett korábbi tapasztalataimat. Egy tervezőnek ismernie kell a bábok titkait: a csontvázát, az ízületeit, az anyaghasználatot és a bábtechnikát.

Ezt a szellemiséget próbáltam átadni az elmúlt 20 évben óraadó tanárként a Magyar Képzőművészeti Egyetem Látványtervező Tanszékén a fiatal bábtervező-növendékeknek. Szeretek a fiatalokkal együtt dolgozni, mert a mérhetetlen szabadság, a fantázia és a bátorság, ami bennük van, biztosítja a szakma folyamatos megújulását, fejlődését.

Lejegyezte: Kárpátri Imre



A trollgyerek



A hűtlen pórul jár



János vitéz

Fotó: SZLOVÁK JUDIT



Óriáscecsesemő

Fotó: CSIBI SZILVIA



Szőkdelés a szeráj-ból